

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Cazes, Marie

Title: Populismien evoluutio Suomessa

Year: 2019

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittaja & Valtiotieteellinen yhdistys, 2019

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Cazes, M. (2019, 21.12.2019). Populismien evoluutio Suomessa. Poliitikasta.
<https://politiikasta.fi/populismien-evoluutio-suomessa>

Mikä? Arkisto Juttusarjat Videot Tapahtumat Podcastit Toimitus

Kirjoittajat Kirjoittajaohjeet Poliitikasta kouluissa [+ Suomi](#)

POPULISMIN EVOLUUTIO SUOMESSA

21.12.2019

21.12.2019 POLIITIKASTA ARTIKKELIT, MARIE CAZES 0

Veikko Vennamo 1958. Kuva: Museovirasto - Musketti, kuvaaja Pekka Lyytinen (CC BY 4.0.)

Lukuaika: 4 min.

Suomen pienviljelijäin puolueesta perussuomalaisiin – millaista suomalaisen populismin kehitys on ollut?

Perussuomalaiset **on noussut** gallupeissa Suomen suosituimmaksi puolueeksi kevään 2019 eduskuntavaalien jälkeen. Puolue määritellään mediassakin oikeistopopulistiseksi puolueeksi, jolloin oletetaan, että yleisö tietää, mitä populismi on ja mikä sen historia on ollut Suomessa.

Tavallisesti populismi ymmärretään ideologiana, retoriikkana tai poliittisena tyylinä, joka asettaa kansan eliittiä vastaan. Ideologisesti populismi voi asettua niin oikeistoon kuin vasemmistoonkin. Erityisesti oikeistolainen populismi on lisäksi usein kansallismielistä ja ammentaa nationalismista.

Tässä artikkelissa ei kuitenkaan keskustella populismin tarkasta määritelmästä, vaikka se onkin kiinnostavaa ja tärkeä asia, vaan esitellään populismin historiaa Suomessa ja sen keskeisiä muutoksia.

Agraarisuus ja populismin alku

Perussuomalaisten historia liittyy Suomen Maaseudun Puolueen (SMP) historiaan. SMP perustettiin alun perin vuonna 1959 nimellä Suomen Pientalonpoikien Puolue. Suomessa oli ollut muutamia agraaripopulistisia liikkeitä ja puolueita jo ennen tätä.

Marie Cazes

Marie Cazes on väitöskirjatutkija Jyväskylän yliopiston yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitoksella.

Selaa arkistoa

Arviot
demokratia
Euroopan unioni
populismi
Venäjä
Suomi
Retoriikka
Turvallisuuspolitiikka
Tutkimus
Yhdysvallat
Maahanmuutto
Media
Yliopisto
ilmastonmuutos
Eurooppa
Tasa-arvo
Terrorismi
Vaalianalyysit
Ranska
Ukrainan kriisi

Uusimmat podcastit

"Kuka kelpaa kansanedustajaksi? 19...
HANNA WASS, MIKKO POUTANEN, MIKKEL ...

- "Kuka kelpaa kansanedustajaksi...1:01:09
- "Poliittisia pistoja: suuri käsityöakti... 35:44
- "Poliittisia pistoja: suuri käsityöakti... 31:29
- "Poliittisia pistoja: suuri käsityöakti... 16:17
- "Chile: Metrolipun hinnankorotuks... 5:05

Kaikki julkaistut podcastimme löytyvät

Ensimmäiset populismiliikkeet syntyivät jo 1920-luvun lopussa. Aikaisemmat yhteiskuntasuhteita säädelleet lait kuten torpparilaki ja Lex Kallio eivät olleet ratkaisseet kaikkia maatalouden rakenteen ongelmia. Lisäksi 1930-luvulla lama kosketti erityisen herkästi pienviljelijäväestöä. Siksi tyytymättömyys kasvoi maaseudulla.

omalta sivultaan.

Kevään 2020 Poliitikasta kouluissa - vierailujen haku on käynnissä!

Vastauksena tähän tyytymättömyyteen Suomen pienviljelijäin puolue perustettiin vuonna 1929 ja Kansanpuolue vuonna 1932. Puolueet liittyivät yhteen vuonna 1936 ja muodostivat Pienviljelijäin ja maalaiskansan puolueen, joka sittemmin muutti nimensä Pienviljelijäin puolueeksi.

Ensimmäiset populismiliikkeet syntyivät jo 1920-luvun lopussa.

Siihen aikaan Suomen politiikassa tilanne oli vaikea vasemmistolaispuolueille ja kommunistiliikkeille ja oikeistoradikaali Isänmaallinen kansanliike (IKL) oli voimakas. Pienillä uusilla protestipuolueilla oli vaikeuksia toimia.

Pienviljelijäin puolueen kannattajat **vastustivat** suurmaanomistajia ja asutuskysymykset olivat myös tärkeitä. Puolue sai muutamia edustajia 1930-luvun eduskuntavaaleissa ja kannatusta pääasiallisesti Oulun läänissä.

Vuonna 1945 Pienviljelijäin puolue oli vaaliliitossa Suomen kansan demokraattisen liiton kanssa. Puolueen kannatus laski selvästi toisen maailmansodan jälkeen, ja se lakkautettiin virallisesti vuonna 1955.

Veikko Vennamon helmikuussa 1959 perustamassa Suomen Pientalonpoikien Puolueessa oli mukana muutamia entisiä Pienviljelijäin puolueen jäseniä.

Koska Vennamo oli ollut maatalousministeriön asutusasiainosaston päällikkö, hän oli suosittu entisen siirtolaisväestön keskuudessa Itä-Suomessa. Tämä on osin ristiriitaista siksi, että maaseudun asutuspolitiikan epäonnistuminen etenkin maahankintalain kohdalla oli yksi syy maaseudun kriisiin.

Vennamo asemoi SMP:n ainoaksi puolueeksi, joka voisi pelastaa maaseudun.

Maalaisliitto muutti nimensä Keskustapuolueeksi vuonna 1966, jota seurasi Suomen Pientalonpoikien Puolueen nimenmuutos Suomen Maaseudun Puolueeksi (SMP) vuonna 1967. Vennamo asemoi SMP:n ainoaksi puolueeksi, joka voisi pelastaa maaseudun.

SMP:n puoluekokouksessa **annettiin** julkilausuma:

”Kaikki vanhat puolueet ovat hylkäämässä tai hyljänneet erityisesti Suur-Helsingin hyväksi muualla Suomessa asuvat kansalaiset. Viimeksi näin teki entinen maalaisliitto, joka päämääränsä ja ohjelmansa tarkastaen muuttui keskustapuolueeksi ja on valmis vieläkin tehostamaan suurasutuskeskuslinjaansa sekä sulattamaan itseensä liberaalisen kansanpuolueen.

Suomen maaseutu on siis väheksyttyä ja yksin. Vain me pientalonpojat olemme järkkymättä pysyneet linjallamme ja säilyttäneet alkialaisen aattemme. Siksi tällaisena maaseudun vakavan vaaran heykenä olemme päättäneet koota Suomen koko maaseudun ja taistella kaikkien sen eri väestökerrosten puolesta[...]

Toteuttaaksemme tätä vakaata tahtoamme koota ja rakentaa, olemme muuttaneet puolueemme nimen Suomen Maaseudun Puolueeksi. Ajamme

siis tästä lähtien Suomen maaseudun jokaisen ihmisen asiaa. Kutsumme kaikkia maaseudun kansalaisia, yrittäjiä ja pieneläjiä pelastamaan yhteistyöhön meille jokaiselle yhteiseen Suomen Maaseudun Puolueeseen.”

Strategia onnistui, sillä SMP nousi eduskuntaan 18 paikalla vuoden 1970 vaaleissa, ja sen kannatus kesti myös seuraavissa vaaleissa vuonna 1972. SMP oli suosittu pääasiallisesti Kuopion ja Pohjois-Karjalan lääneissä, joissa se sai jopa lähes 30 prosenttia maalaiskuntien äänistä.

Ideologisesti SMP esitti itsensä maaseudun ja syrjäisten ihmisten puolustajana, mutta se asemoitui myös Urho Kekkosta ja keskustaa vastaan. Puolue käytti paljon retoriikkaa, jossa perhe- ja pienmaatilat asetettiin suurmaatilanomistajia vastaan.

1980-luvun lopussa tämä maaseudun puolustaminen alkoi vähentyä, mutta kova protestin retoriikka kesti.

Maaseudulta kaupunkiin

Vuoden 1983 eduskuntavaaleissa SMP nousi uudelleen ja tällä kertaa kasvattamalla suosiotaan kaupungistuneissa kunnissa. Paikkoja eduskuntaan tuli 17.

Eduskuntavaaleja edelsi skandaali poliitikkojen lahjusrikoksista, ja ”rötösherrat kuriin” oli SMP:n tenhoava iskulause. SMP:n retoriikka kosketti siis laajempaa äänestäjäkuntaa kuin aiemmin.

Vuoden 1983 SMP oli jo pikemminkin protestipuolue kuin vain agraaripuolue.

Vuoden 1983 SMP oli jo pikemminkin protestipuolue kuin vain agraaripuolue. Puolueen protestipopulismi asetti vastakkain kansan ja poliittisen järjestelmän laajemmin. Tämä populismin muoto oli tuttua jo muissa Pohjoismaissa.

Vuosien 1987–1990 välillä SMP oli mukana Kalevi Sorsan IV ja Harri Holkerin hallituksissa. Hallituspolitiikan kompromissit heikensivät SMP:n asemaa ja kannatusta. Sisäinen jännitys alkoi kasvaa puolueessa.

SMP:n ainoa ministeri, Raimo Vistbacka, erosi Holkerin hallituksesta elokuussa 1990 budjettineuvotteluiden yhteydessä kansaneläkettä koskevien kysymysten vuoksi.

Soinin aika

1990-luvun laman jälkeen SMP teki konkurssin ja sen entiset jäsenet, kuten Vistbacka ja Timo Soini, perustivat perussuomalaiset toukokuussa 1995.

Populistisen puolueen liikevoima säilyi, mutta perussuomalaisten alku oli vaikea. Vaikka Suomi oli lamassa, puolueen kannatus oli vähäistä. Puolue saavutti parempia tuloksia vuoden 2003 eduskuntavaaleissa, kun se sai läpi kolme edustajaa: Soinin, Vistbackan ja Tony Halmeen.

Soini, joka oli ollut Vennamon suuri ihailija, nousi puolueen puheenjohtajaksi vuonna 1997. Vennamolainen perinne selittää sitä, miksi perussuomalaisten ideologia oli aluksi melko lähellä SMP:tä.

Vennamolainen perinne selittää sitä, miksi perussuomalaisten ideologia oli aluksi melko lähellä SMP:tä.

Ensimmäinen puolueohjelma vuodelta 1995 **määrittä**i, että ”puolueen päämääränä on kristillis-sosiaaliselta pohjalta koota yhteen ne väestöryhmät, joiden etujen ajamisesta ja yhdenvertaisesta sosiaalisesta ja taloudellisesta sekä yhteiskunnallisesta asemasta ei ole oikeudenmukaisesti huolehdittu”.

Perussuomalaiset asemoituivat siis puolustamaan pieniä ihmisiä, joihin globalisaation seuraukset ja eriarvoisuus vaikuttivat negatiivisesti. Taloudellisesti perussuomalaiset edisti sosiaalista hyvinvointia ilman sosialismia mutta myös ilman oikeistolaista talouskuria.

Noin vuosina 2006–2007 perussuomalaisten puolueohjelmien sisältö **alkoi muuttua**, kun oikeistoradikaalit ja maahanmuuttokriitikot lähestyivät puoluetta. Halme **on nähty** ilmentymänä tästä muutoksesta, koska hänen suora puhetyylinsä houkutteli monia, myös radikaalisempia, perussuomalaisten puoleen.

Halla-ahon aika ja tulevaisuuden kysymykset

Kun Jussi Halla-aho nousi puolueen puoluejohtajaksi vuoden 2017 kesäkuussa, perussuomalaisten kannatus oli laskenut noin 9 prosenttiin puolueen oltua osa Juha Sipilän hallitusta. Oletus populistien kannatuksen kesyyntymisestä hallitusvastuussa vaikutti pitävän paikkaansa.

Halla-ahon kauden alussa tapahtunut puolueen hajoaminen elvytti perussuomalaiset samalla, kun Sipilän hallitukseen jääneet entiset perussuomalaiset, jotka nyt muodostivat Sininen Tulevaisuus -puolueen, eivät suosiolla juhlineet.

Oppositioon palaaminen sopi perussuomalaisten politiikalle, ja puolueen suosio lähti uudelleen nousuun.

Kevään 2019 eduskuntavaalien kampanjassa perussuomalaisten retoriikka painotti pääasiallisesti maahanmuuton ongelmia. Tämä muutos näkyy myös puolueen **uusissa ohjelmissa**, joissa maahanmuuton vastustus on laajempaa ja radikaalimpaa kuin aiemmin. Vaikkei esimerkiksi väestönvaihtona tunnetun äärioikeiston salaliittoteoriaa käytetä ohjelmassa suoraan, sen pääidea välittyy ohjelmasta siitä huolimatta.

Oppositioon palaaminen sopi perussuomalaisten politiikalle, ja puolueen suosio lähti uudelleen nousuun.

Siniset hävisi puoluekartalta vuoden 2019 eduskuntavaaleissa. Perussuomalaiset taas radikalisoitui etnonationalismin suuntaan. Myös perussuomalaisten talouspoliittinen linja muuttui kireämmäksi ja osoitti entistä selvempiä merkkejä **hyvinvointisovinismista**.

Politiikantutkija Johanna Vuorelman **mukaan** maahanmuutto, ilmastopoliittika ja sananvapautteen liittyvät kysymykset ovat muovautumassa tällä hetkellä perussuomalaisten keskeisiksi painopisteiksi oppositiopolitiikassa.

Syksyn 2019 hallituskriisi ja siihen liitetty käsitetty poliittinen peli vaikuttavat lisäävän yleistä poliittista epäluottamusta, jonka voi odottaa hyödyntävän populistista politiikkaa.

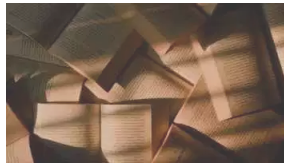
Sipilän hallituskauden aikana oppositioon siirtyminen sekä nykytilanne ovat jälleen kerran osoittaneet, että oppositio on hyvä paikka oikeistopopulisteille kasvattaa suosiota.

Marie Cazes on väitöskirjatutkija Jyväskylän yliopiston yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitoksella.

Jaa tämä:

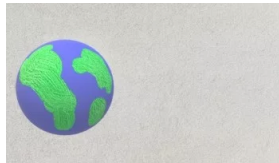
Lue myös nämä:

Populismi, demokratia ja kamppailu poliittisesta
8.10.2018

Arter: Retrospektiivi Suomen politiikasta
28.2.2019

Sipilän Suomi kurottua länteen
9.4.2019

HISTORIA, PERUSSUOMALAISET, POPULISMI

Jätä kommentti

Sähköpostiosoitettasi ei julkaista.

Kommentti

Nimi *

Sähköposti *

Verkkosivu

- Tallenna nimeni, sähköpostiosoitteeni ja verkkosivusto tällä selaimella.
- Ilmoita sähköpostilla tulevista kommentteista.
- Ilmoita sähköpostilla uusista postauksista.

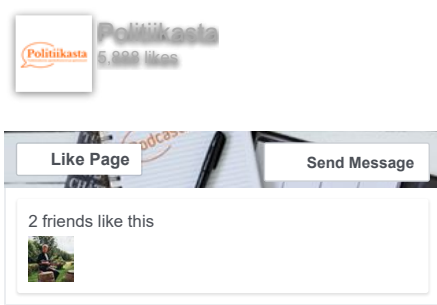
Lähetä kommentti

Seuraa meitä Facebookissa

Seuraa meitä Twitterissä

Meistä

[Etusivu](#)
[Mikä?](#)
[Arkisto](#)
[Videot](#)
[Tapahtumat](#)
[Podcastit](#)
[Toimitus](#)

Seuraa meitä

@ Poliitikasta.fi ISSN 2323-7090

Twiiitit käyttäjältä [@Poliitikasta_fi](#)

Upota

Näytä Twitterissä

[Kirjoittajat](#)[Poliitikasta kouluissa](#)[Terms & Privacy Policy](#)

**Poliitikasta kouluissa -haku
kevälle 2020 on auki!**

Onko sinulla kysyttävää?

[Ota yhteyttä](#)